

Labklājības ministrijai

Skolas ielā 28
Rīgā, LV – 1331

Rīgā, 2015.gada 9.novembrī

Nr.2015-1-48

Par Ministru kabineta noteikumu projektu

Cienītās Dāmas un godātie Kungi!

Biedrība “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “ZELDA”” ir iepazinusies ar Ministru kabineta noteikumu “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.2. pasākuma “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” īstenošanas noteikumi” projektu (turpmāk – MK noteikumu projekts) un tā anotāciju.

Vēlamies norādīt uz vairākiem, mūsaprāt, problemātiskiem jautājumiem.

1. MK noteikumu projekta 3.punktā norādītas konkrētā pasākuma mērķa grupas. Tajā ietilpst personas ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir noteikta I vai II invaliditātes grupa, personas, kurām ir I invaliditātes grupa un ierobežota rīcībspēja un bērni ar funkcionāliem traucējumiem, kuriem ir noteikta invaliditāte.

Nav skaidrs, kādēļ MK noteikumu projekta 3.2. punktā specifiski izcelta mērķa grupa - personas, kurām ir noteikta I grupas invaliditāte un ierobežota rīcībspēja. Pirmkārt, uzskatām, ka šāds ierobežojums ir nesamērīgs un neatbilstošs Satversmē ietvertajam vienlīdzīgu iespēju principam. Proti, kādēļ tiek izcelta tikai konkrēta invaliditātes grupa, turklāt ja persona ar garīga rakstura traucējumiem vēlēšies saņemt atbalstu lēmuma pieņemšanā, viņam būs sākotnēji nepieciešams ierobežot rīcībspēju.

Vēlamies norādīt, ka rīcībspējas ierobežojums nav sasaistīts ar invaliditātes grupu. Tā cēloņi var būt garīga rakstura traucējumi vai citi veselības traucējumi. Turklāt invaliditātes grupas esamība vai neesamība nav obligāts priekšnosacījums jautājuma izskatīšanai par rīcībspējas ierobežojumu noteikšanu. Būtiskas ir personas spējas pieņemt lēmumus par finansiāliem jautājumiem.

Otrkārt, vēlamies norādīt, ka sākotnēji atbalsta personas mehānisms bija paredzēts tikai tām personām, kurām ir garīga rakstura traucējumi, proti, ir kādi intelektuālo spēju trūkumi vai traucējumi (intelektuālās attīstības traucējumi vai psihiskas saslimšanas), kādēļ personai ir apgrūtināta lēmuma pieņemšana. Paplašinot konkrēto grupu un attiecinot to arī uz tām personām, kurām noteikta I invaliditātes grupa funkcionālu traucējumu dēļ, neatbilst šim mērķim. Konkrētajām grupām ir pieejami arī citi pakalpojumi, kas pilnībā nodrošina nepieciešamo tiesību un interešu aizsardzību, piemēram, asistentu pakalpojumi, kopšanas pabalsts, aprūpe mājās u.tml. Tāpat ir iespējams izsniegt notariāli apliecinātu pilnvaru. Savukārt personām ar garīga rakstura

traucējumiem atbalsta personas mehānisms ir būtiski nepieciešams, jo nereti citi atbalsta mehānismi vispār nav pieejami.

Pamatojoties uz to, aicinām izslēgt MK noteikumu projekta 3.2. punktu.

2. 15.1. un 15.2.punktā norādīts, ka atbalstāmo pasākumu ietvaros ietilpst sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstība un atbalsta personas pakalpojumu izstrāde un ieviešana.

MK noteikumu projekta 26.punktā faktiski paredzēts, ka finansējums sabiedrībā balstīto pakalpojumu attīstībai ir paredzēts tikai tām personām, kuras deinstitucionalizācijas procesa gaitā būs pārtraukušas pakalpojuma saņemšanu ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās. RC ZELDA vēlas norādīt, ka sabiedrībā jau šobrīd dzīvo vairāk nekā 80 tūkstoši cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem. Būtiski ir sniegt atbalstu ne tikai tām personām, kuras vairs neatrodas institūcijā, bet arī tām, kuras reģistrētas rindās uz dažādu pakalpojumu saņemšanu. Šīs ir personas, kuras skaidri norādījušas uz nepieciešamajiem pakalpojumiem, bet to saņemšana ir neiespējama, jo nav finansējuma, lai nodrošinātu pakalpojuma pieejamību. Nodrošinot pakalpojumu tikai atsevišķai personu grupai, faktiski tiek diskreditēta sociālo pakalpojumu sistēma – tās personas, kuras jau dzīvo sabiedrībā un kuras ir norādījušas uz nepieciešamo atbalstu, to nesaņem, bet tas tiek nodrošināts tikai tām personām, kuras ir nonākušas institūcijā.

MK noteikumu projekta 28. punktā aprakstīts atbalsta personas pakalpojums. 28.7.punktā konkrēti paredzēts, ka izmēģinājumu projekta īstenošanā tiek iesaistītas tikai MK noteikumu projekta 3.2. punktā minētās personas, proti, personas, kurām noteikta I grupas invaliditāte un ierobežota rīcībspēja. Uzskatām, ka šāds ierobežojums ir nepamatots un neatbilst mērķa grupas vajadzībām. Konkrētais pakalpojums ir jānodrošina MK noteikumu projekta 3.1. punktā minētajām personām bez nosacījuma par rīcībspējas ierobežojumu. Turklāt lielākajai daļai personu ar garīga rakstura traucējumiem ir noteikta II invaliditātes grupa, un MK noteikumu projekta 3.2. punktā ietvertais atlases kritērijs būtiski ierobežo personu loku, kam pakalpojums ir nepieciešams.

Atbalsta personas mehānisms ir alternatīva rīcībspējas ierobežošanai, tomēr konkrēto MK noteikumu projektā tiek virzīta ideja, ka, pirmkārt, atbalsta personas pakalpojums nepieciešams tikai personām ar I grupas invaliditāti, un, otrkārt, kā obligāta prasība tiek izvirzīta personas pamattiesību ierobežošana, lai saņemtu nepieciešamo atbalstu. Šāda atbalsta ierobežošana ir pretrunā ar ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 12.pantu.

Pamatojoties uz to, lūdzam paredzēt, ka atbalsta personas mehānisms tiek attiecināts uz MK noteikumu projekta 3.1. punktā paredzēto mērķa grupu.

Ar cieņu
RC ZELDA direktore

I.Leimane – Veldmeijere

A.Mazapša
67442828